

наступні проблемні питання: стратегічне і просторове планування; стратегічний і проектний менеджмент (у т.ч. експертно-консультаційний супровід підготовки інвестиційних проектів та проектів розвитку у громадах); секторальне планування; практикуми з ефективного представлення своєї громади як у внутрішньому, так і зовнішньому середовищах; маркетинг та брендування території; інноваційний економічний розвиток та фінансові інструменти розбудови громади [2].

Варто зазначити, що всі зміни у програмі запроваджувалися після аналізу суспільного запиту (через зворотний зв'язок, що отримували від учасників; за результатами проведених фокус-групових досліджень, соціологічних опитувань тощо), тому можна говорити про ефективність та актуальність Школи у забезпеченні інформаційної та консультаційної реформи.

Отже, проаналізувавши вище сказане, можемо сказати, що Школа місцевого самоврядування DESPRO відіграла та продовжує відігравати значну позитивну роль у розбудові спроможності громад та розкритті управлінського та комунікативного потенціалу представників органів місцевого самоврядування та активних соціально відповідальних громадян.

Література

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Постанова Кабінету міністрів України № 333-р від 1 квітня 2014 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>

2. Школа місцевого самоврядування DESPRO. Офіційна сторінка. Режим доступу: Школа місцевого самоврядування DESPRO. Режим доступу: <https://despro.org.ua/social-projects/spivpratsya-z-asotsiatsiyamy-organiv-mistseвого-samovryaduvannya/shkola-m-stseвого-samovryaduvannya/>

УДК 007:316.77]:323.1:327](477)(043.2)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИЙ ВИМІРИ

А. О. Осмоловська

В умовах глобалізаційних процесів, які притаманні сучасному суспільству, світ стає єдиним ринком, ринком не тільки товарів та послуг, а й ринком національних брендів та інформаційних дискурсів, а міжнародна комунікація відбувається через образи країн у глобальному інформаційному просторі: держави конкурують з державами-сусідами та блоками держав за вплив, владу, престиж, туристів, студентів, інвесторів, споживачів, створюючи чи знаходячи власну унікальну ідентифікацію, працюючи над позиціонуванням себе у світі та стратегією такого позиціонування. Глобалізаційні процеси створюють об'єктивні вимоги для виходу політики за межі політичних територій. Це пов'язано не лише з необхідністю пошуку ресурсів (фінансових, природних, людських та ін.). Такий вихід слід розглядати через призму геополітичних процесів.

Українська дослідниця інформаційної політики О. Буньківська [1] під інформаційним простором розуміє територію поширення інформації за допомогою конкретних компонентів системи інформації та зв'язку, і функціонування інформаційної діяльності, що має гарантоване правове забезпечення. До таких компонентів варто зарахувати: матеріальні (технологічні) можливості поширення інформації по горизонталі й вертикалі, її передачі в будь-яких напрямках та наявність регіональних і міждержавних угод, оснований на розумінні того, що жоден із процесів інформації не може розглядатися як феномен винятково національного характеру. Проте варто додатково зазначити, що

територія інформаційного впливу не обмежується державними кордонами, а закони функціонування інформаційного простору не завжди підпадають під національне законодавство, особливо, коли акторами і «творцями» інформаційного дискурсу виступають сторонні держави або недержавні утворення. Український дослідник інформаційного простору, О. Литвиненко вказує на поєднання в національному інформаційному просторі інформаційних потоків як національного, так й іноземного походження, які доступні на території держави, а саме потоків, що формує преса, електронні ЗМІ, та ті, що циркулюють в інформаційних мережах тощо [3].

Держава, як політичний інститут, є носієм загальнонаціональних образів, а виважена державна політика має серйозний вплив на формування уявлень про державу в зовнішньому інформаційному просторі, просування, трансформацію цих іміджів. Не менш важливою ланкою у цьому контексті є просування локальних образів, як таких, що є частиною політичної системи та національного дискурсу держави.

Починаючи з 2014 року, для українського народу вкрай важливим є питання збереження та примноження культурних та мовних традицій, власної ідентичності, з одночасним адаптуванням до міжнародного, зокрема європейського, досвіду. Інформаційний простір України, на жаль, державою майже не контролюється, що робить його полем боротьби за сфери впливу. Під загрозою в цій боротьбі стають національні інтереси держави та цілісність її території. Впливові актори міжнародних відносин (як національні суверенітети, так і міждержавні політичні утворення) використовують всі ресурси для розширення свого впливу, формуючи інформаційний простір не тільки в межах своїх державних кордонів, а й на території інших держав світу. Україна не є виключенням у цьому процесі. США, як стратегічний партнер України, і Росія, як держава-агресор, здійснюють вагомий і діаметрально протилежний вплив на український інформаційний простір, що робить його вразливим і суперечливим. За цих умов, відсутність власної системи контролю та міцних цінностей, що здатні об'єднати країну, дозволила поставити під сумнів її національну безпеку та територіальну цілісність. Росія додатково здійснює подвійний вплив на Україну через інформаційний простір прикордонних до неї держав. Польща і Угорщина після 2014 року змінили свою державну політику відносно України в частині своїх адвокаційних позицій щодо євроінтеграційних практик України, потрактувань історичних подій, сучасних процесів і перспектив співпраці, міграційних взаємовідносин і соціокультурного діалогу. Ця зміна вектору обумовлена не тільки станом військового конфлікту на Сході України чи її внутрішньою кризою, а й посиленням позицій Росії, кризою Європи та вразливістю Євросоюзу.

Розвиток засобів і технологій інформаційного управління в сполученні з використанням керуючих впливів у сфері політики, економіки та культури, робить інформаційний простір керованим об'єктом, проте лише з боку тих акторів міжнародних відносин, які мають важелі контролю над інформаційним порядком денним світу. Поділяючи погляди французького соціолога та філософа, П. Бурдьє [2], слід розглядати інформаційний простір як поле, де створюється, передається і трактується інформація. Кордони такого простору умовні, а характер функціонування динамічний і мінливий.

Доречним стає розмежування понять «національний інформаційний простір України» та «інформаційний простір України». Визначальною характеристикою в такому контексті стає наявність задекларованих важелів впливу на цей простір з боку органів влади у понятті «національний інформаційний простір», або наявність реальних механізмів впливу на цей інформаційний простір з боку інших акторів через різні інформаційні канали у випадку з поняттям «інформаційний простір України». У випадку визначення «інформаційний простір України» робиться акцент на частковій або повній неконтрольованості інформаційного простору української держави владними інститутами.

Таким чином, *інформаційний простір України* – це поле, в якому інформація створюється різними категоріями продуцентів (як внутрішніми, так і іноземними), передається через канали комунікацій реципієнтам та інтерпретується ними

(цілеспрямовано під впливом власників таких каналів або підсвідомо), що не обмежене державними кордонами України. Таке поле формується в середині країни на всіх рівнях: від локального до національного рівня, проте вплив на його наповнення мають зовнішні по відношенню до України актори – прикордонні держави, провідні держави світу, недержавні актори світової політики. Можна зазначити, що інформаційний простір України складається з таких інформаційних полів, які накладаються один на одне, як: 1) інформаційне поле територіальних громад та локальних територій, 2) інфополе регіонів та великих міст, 3) офіційний дискурс державної влади та її центральних інститутів; 4) поле впливу геополітичних суб'єктів та зовнішніх аттракторів. Слід зауважити, що інформаційний простір в середині держави не дорівнює її державним кордонам, а може бути меншим за них (напр. в Україні), або, навпаки, більшим (напр., США, РФ).

За таких умов, політика формування і просування іміджу України за своєю природою конфліктогенна через наявність в її інформаційному просторі декількох центрів (як внутрішніх, так і зовнішніх), що формують сприйняття нашої держави як в очах самих українців, так і закордонних стейкхолдерів.

Література

1. Буньківська О. В. Інформаційний простір: соціокультурна сутність, стан та проблеми функціонування в Україні : автореф. дис. ... канд. культурології : 26.00.01. Київ, 2009. 22 с.
2. Бурдье П., Вакан Л. Рефлексивна соціологія. Частина II. Чиказький воркшоп / пер. з фр. : А. Рябчук. Київ : Медуза, 2015. 224 с.
3. Литвиненко О. В. Інформаційний простір як чинник забезпечення національних інтересів України : монографія / О. В. Литвиненко, І. Ф. Бінько, В. М. Потіха. Київ : ІМВКУ ім. Т. Шевченка, 1998. 145 с.

УДК: 004.056

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

Н. В. Пряхіна, Ю. В. Бойко

В умовах сучасності соціальні мережі становлять собою певний майданчик для зростання рівня активності суспільства. Цей розвиток виражається у соціальній реалізації громадян, у їх самовираженні та вдосконаленні. Поширення соціальних інтересів на мережових майданчиках зумовило суттєві зміни у трактуванні інформаційних обмінів на рівні суспільства. До найважливіших характеристик цього процесу відносять зростання обсягів інформаційних потоків, що тим самим ускладнює процес контролювання з точки зору державної інформаційної безпеки. Також, як наслідок обміну інформації за допомогою мережових майданчиків, з'являються нові види комунікації, які поєднують в собі масові та індивідуальні характеристики впливу. Таким чином демократизація суспільства на сучасному етапі унеможлиблює використання старих методик, тому системи державного контролю не можуть у повній мірі та вчасно реагувати на динамічні зміни в інформаційному просторі [1].

Різке зростання популярності соціальних мереж викликає різке зростання інтересу дослідників до їх особливостей, сутності та значення для суспільства. Як зазначав С. І. Даниленко «простір для комунікації у соціальних мережах, в аспекті теорії та практики демократичного суспільства, стає невід'ємною складовою громадської сфери, що є відкритою для усіх членів суспільства, при обміні інформацією між громадянами та для публічних дебатів». На сьогоднішній день існує безліч досліджень та напрацювань у галузі розкриття особливостей функціонування соціальних мереж на засадах